

UPUTE ZA GRAĐANE ZA POPLAVE, KLIZIŠTA I ODRONE

POPLAVE

Upute za ponašanje tokom poplava:

- Pratite informacije preko radija, televizije i putem internet (ako su dostupni);
- Budite svjesni da su bujične poplave moguće. Ukoliko postoji rizik, odmah prijedite na više spratove kuće. Ne čekajte instrukcije da biste to uradili;
- Držite se dalje od električnih kablova;
- Izbjegavajte oblasti koje su poznate po klizištima i odronima;
- Ne ometajte spasilačke ekipe u njihovom radu.

Upute za sprječavanje poplava u rizičnim oblastima:

- Tokom perioda kad nema poplava ponašajte se odgovorno, ne bacajte otpad u rijeke, potoke i kanale;
- Ako je otpad već u koritima i kanalima, prijavite to nadležnoj komunalnoj službi;
- U gradovima gdje je kod jakih kiša pojačano oticanje voda, ne bacajte otpad i ne pokrивajte šahtove koji odvođe atmosferske vode;
- Po mogućnosti pripremite vreće s pijeskom, koje u slučaju nailaska poplave možete staviti na ulaz, te zatvorite sva mjesta na kući kroz koja može ući voda;
- Ne pregrađujte vodotoke kako biste pravili akumulaciju vode u ljetnom periodu.

Ako se radi o pojavi plavnog vala, građani su dužni, ukoliko to stignu obaviti na vrijeme, preduzeti sljedeće postupke:

- u stanu ili kući isključiti električne i druge instalacije i zatvoriti vodu;
- namještaj, pitku vodu i životne namirnice smjestiti na različite dijelove kuće ili stana;
- ponijeti lične stvari (lične dokumente, novac, tranzistor, ćebe i dr.) i skloniti se na sigurno mjesto, odnosno mjesto koje ne može biti ugroženo plavnim valom i na tom mjestu sačekati emitovanje signala za prestanak opasnosti, a nakon tog signala postupati po naređenjima i uputstvima općinskog štaba civilne zaštite.

Postupci prije poplava:

- ako se nalazite na plavnom području, pri gradnji objekata vodite računa o preventivnim mjerama (izgradnja objekata na povišenom zemljištu, podizanje komunalnih instalacija, ugradnja povratnih kanalizacijskih ventila, itd.);
- ne držite važne dokumente ili vrijednosti u prostorima ispod ili u razini zemlje;
- kod poplava, ali i u slučaju drugih prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća i katastrofa, već unaprijed planirajte gdje ćete se skloniti ako morate napustiti svoj dom (rodbina, prijatelji ili objekti koji su određeni općinskim aktima);
- naučite ukućane, pogotovo djecu, kako isključiti struju, plin, vodu;
- provjerite da li znate brojeve hitnih službi, odnosno, da li znate kome da se obratite za pomoć;
- ne bacajte otpadn materijal u potoke, kanale i rijeke;
- pripremite vreće sa pjeskom koje će se u slučaju potrebe staviti na "ulazna" mjesta (prozori, vrata).

Postupci tokom poplava:

- ostanite mirni;
- nazovite broj za hitne slučajeve 121 – civilna zaštita, 123 - vatrogasci ili 122 - policija obavijestite o razmjerama nesreće;
- isključite električne i druge instalacije i vodu;
- ne dirajte električne aparate ako su mokri i ako je voda već doprla do njih;
- pitku vodu i životne namirnice podignite na više nivoe kuće ili stana;
- ako ste u mogućnosti, spriječite prodiranje vode u najniže dijelove objekata podizanjem barijera (vreće sa pijeskom, zemlja, i dr.).

Ako morate napuštati svoj dom (evakuirati se):

- isključite sve električne uređaje;
- smireno napustite kuću;
- zaključajte sva ulazna i unutarnja vrata;

- Ne hodajte kroz vodu koja se kreće. Kretanje kroz vodu dubine 15 cm može izazvati pad. Ukoliko morate proći kroz vodu, hodajte tamo gdje se voda ne pomjera. Koristite štap kako biste provjerili dubinu vode i čvrstinu tla pod vodom;
- koristite priručno sredstvo (štap) kako biste provjerili dubinu vode;
- zbog očekivaneg gužve na ulicama za evakuaciju koristite osobno vozilo samo ukoliko su data takva uputstva - u suprotnom ga premjestite na sigurno (bolje je ići pješke ili biciklom);
- ne ulazite vozilom u poplavljena područja. U slučaju da vas poplavna voda opkoli, napustite vozilo i ukoliko je moguće sigurno prijedite na više tlo;
- ne prelazite brzake i potoke ni pješice, ni kolima;
- evakuišite domaće životinje, a ako to ne možete, oslobodite ih iz objekata u kojima su smještene;
- budite pažljivi pri ulazanju u zgrade zbog skrivenih oštećenja koja su mogla nastati;
- čistite i dezinficirajte sve što je pokvašeno. Mulj koji ostaje poslije plavne vode, može da sadrži kanalizacione otpatke i hemikalije;
- osposobite oštećene septičke jame i druge kanalizacione sisteme što je moguće ranije. Ukoliko su oštećeni, mogu postati veliki zdravstveni rizik;
- budite pripremljeni u slučaju da morate da napustite svoj dom. Pripremite ruksak ili torbu s ličnim dokumentima i najosnovnijim stvarima.

Postupci nakon poplava:

- slijedite savjete nadležnih službi kako bi u svakom momentu imali pouzdanu informaciju o razvoju situacije ("veličini" opasnosti, potrebi evakuacije, mogućnost korištenja pitke vode, sigurnim pravcima itd);
- izbjegavajte kontakt sa vodom ako primijetite da je zagađena (od ulja, benzina ili kanalizacijom) ili ako ima oborenih električnih stubova;
- uklonite prljavu vodu i mulj iz objekata sami ili zatražite pomoć;
  - očistite i dezinficirajte sve ono što je mokro;
- ne upotrebljavajte električne instalacije ili uređaje koji su bili

izloženi vodi dok ih ne provjeri kvalificirani električar.

KLIZIŠTA I ODRONI

Klizišta predstavljaju kretanje zemlje, kamenja i drugih nanosa. Aktiviraju se i razvijaju brzo, kada se voda akumulira u zemljištu kao posljedica jakih i obilnih kiša, podzemnih voda, otapanja snijega i neadekvatne eksploatacije zemljišta. Klizišta mogu biti mala i velika, spora ili brza, a aktiviraju se usljed:

- Jakih kiša;
- Zemljotresa;
- Požara;
- Jakih zima i smrzavanja;
- Erozija u slučaju ljudske modifikacije terena; i
- Pojave podzemnih voda.

Ukoliko živite u oblastima koja su podložna klizištima i odronima:

- Obratite pažnju na čudne zvukove koji mogu biti pokazatelji pokretanja klizišta ili odrona, poput lomljenja drveća i slično;
- Ukoliko ste u blizini potoka ili kanala, budite na oprezu zbog povećanja ili smanjenja protoka vode ili zamućivanja vode;
- Razmotrite mogućnost napuštanja ugroženog mjesta, pod uslovom da to možete sigurno učiniti;
- Ostanite budni i na oprezu – slušajte upozorenja s radija i televizije o mogućom jakim kišama.

Ukoliko primijetite opasnost od klizišta:

- Obavijestite nadležnu službu na broj 121-civilna zaštita, 123-vatrogasci ili 122-policija;
- Obavijestite komšije koje mogu biti pogođene ovom opasnošću; i
- Udaljite se iz zone klizišta, budući da je to najbolja zaštita.

Uputstva poslije pojave klizišta

- Držite se dalje od oblasti koja je pogođena klizištima;
- Slušajte radio i televizijske vijesti kako biste bili u toku s najnovijim informacijama;
- Obratite pažnju na poplave koje se mogu pojaviti poslije klizišta i odrona;
- Provjerite ima li povrijeđenih ili zarobljenih ljudi u blizini klizišta;
- Pomozite komšijama kojima je potrebna posebna pomoć – djeci, starijima i ljudima s posebnim potrebama;
- Provjerite i prijavite lokalnim vlastima ukoliko ima pokidanih električnih vodova ili oštećenih puteva ili pruga;
- Prijavite oštećenja u temeljima kuća, na dimnjacima ili krovovima;
- Ponovo zasadite drveće, u najkraćem mogućem roku, pošto erozija može dovesti do gubljenja zemljanog pokrivača i novih klizišta u budućnosti.

Vožnja tokom jakih kiša je opasna. Budite vrlo oprezni ukoliko vozite – obratite pažnju na oštećene puteve, blato, odronjeno kamenje ili druge pokazatelje.